

Bog anmeldelse: Når filosofi virker

Henrik Lydholm
Stud.mag Anvendt Filosofi
Institut for Læring og Filosofi
Aalborg Universitet

Kunsten som filosofisk ethos

Erhvervsfilosof Morten Paustian har som formål i bogen *Når filosofi virker* at beskrive den fremgang han gjorde brug af i forbindelse med et integrationsprojekt med fire unge indvandrere, der foregik i samarbejde med Tryk og TrykFonden. Paustian beskriver det selv som et forsøg på, hvad han kalder *praktisk filosofisk tænkning*.

Bogen har sit omdrejningspunkt omkring kunstbegrebet. Som Paustian skriver, så former teksten sig:

”... omkring den idé, at kunstnerisk inspiration indeholder en videnskabelig form, som organiserer den frie tanke på en ikke-bevidstgjort måde, men ud fra en tilblivelse af det virkeliggørende.” (Paustian: s. 25)

Det betyder kort sagt, at Paustian mener, det kunstneriske kan åbne og fortrænge vores forforståelser af virkeligheden. Igennem kunsten er det muligt at blive klar over de bevidsthedsformer, hvormed vi erkender virkeligheden, og igennem denne bevidstliggørelse bliver det muligt at ændre disse.

At det kunstneriske spiller en afgørende rolle for Paustian kommer til udtryk i bogen, dels idet han konkret tager udgangspunkt i to malerier, hvorigennem han får en *kunstnerisk inspiration til at udvikle to filosofiske skitser til personlig udviklingsproces*, dels gennem et ekspressivt sprogbrug i teksten – et sprogbrug der til tider grænser til det poetiske.

Igennem den *kunstneriske inspiration*, som Paustian kalder det, forsøger han at nå ind i den tilblivelsesproces, der har fundet sted hos kunstnerne i deres frembringelse af malerierne. Alt så giver malerierne udtryk for en verdensforståelse, Paustian mener, kan bruges som et udgangspunkt for den dannelsesproces, han er sat til at facilitere.

Igennem malerierne finder han fire figurer, som han mener kan symbolisere den dannelsesproces, som de unge indvandrere skulle gennemgå. De fire figurer er: *Helgen, Martyr, Pilgrimmen og Aladdin*, der omhandler en forståelse af henholdsvis det tilblivende, bevidsthedsdannelse, sammenhængen mellem tanke og følelse samt vores beredskab (dvs. den bevidsthedsmæssige indstilling, hvormed vi møder noget).

Den *praktiske filosofiske tænkning* er for Paustian en proces, der kan vende sig imod det skabende i mennesker. Ifølge Paustian er det vores tanker, altså vores begreber, der organiserer verden. Paustian forsøger derved at gøre læseren opmærksom på de begreber, vi bruger i forbindelse med integration. Ved at se det skabende i mennesket, giver det en mulighed for at skabe nye begreber, hvormed vi kan indfange hinandens verdensforståelse, hvorfor egentlig integration kan opstå.

Paustian forsøger at vise, hvilken metode han har brugt, og understreger, at der egentlig ikke er tale om én metode, men nærmere en metode til skabelse af en metode, og dette foregår igennem den kunstneriske inspiration. Hvad der kunne have været yderligere interessant, er en diskussion af, hvad Paustian mener, der kræves for at håndtere den kunstneriske inspiration. Hvis metoden egentlig er en metode til at beskrive, hvordan man kan udvikle en metode til et bestemt mål, må det kræve en filosofisk, kunstnerisk sensitivitet over for den konkrete problemstilling. Men hvordan opnår man en sådan sensitivitet?

Når filosofi virker er en bog, der fordrer læseren til at forholde sig til, hvad begrebet *praktisk filosofisk tænkning* egentlig indeholder. Kunsten bliver en vej til dette for Paustian. Men hermed opstår der nogle undringer, som bogen ikke eksplicit forholder sig til: Hvad er forholdet egentlig mellem kunst og filosofi? Hvad er kunstens væsen? Er kunsten skabende, noget formgivende eller en bestemt form af en forståelse af virkeligheden og dermed en form i sig selv? Uanset svaret på disse spørgsmål, må bogen have interesse for de, der finder filosofi og kunst væsentlig for forståelsen af den virkelighed, vi virker i.

Når filosofi virker, udkom i maj 2012 på Aalborg Universitetsforlag, 148 sider, 199,00 kr.

Denne boganmeldelse er publiceret i *Reflexen* (vol. 8, nr. 1, 2013) under temaet *Uddannelse og undervisning i udvalgte kontekster*.